

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

SAMLINGER

TIL

JYDSK HISTORIE OG TOPOGRAFI.

IX. BIND. 1882—83.

UDGIVET

AF

DET JYDSKE HISTORISK-TOPOGRAFISKE SELSKAB.

AALBORG.

FORLAGT AF MARINUS M. SCHULTZ
OG TRYKT I STIFTSBOGTRYKKERIET.

Afskrift af et Ridemandstog

til Fastsættelse af Markskjel mellem Sindinggaard og Ørn-
hoved og nogle Bemærkninger om den sidste Gaard.

Ved Ewald Tang Kristensen.

I Følge »Danske Atlas« har Christen Munck 1598 ved Mageskifte med Kongen i Steden for Halvdelen af Skibild faaet Herligheden i *Ørnhoved*. Da denne Gaard paa en meget lang Strækning, over en halv Mil, den Gang havde sin Mark stødende op til *Sindinggaards* Mark, og der var blevet »Irring og Trætte« imellem de daværende Ejere af Gaardene, foranstaltedes der 1601 ved et saakaldet Ridemandstog sat ordentligt Skjel med trebundne Sten. Det her om handlende Pergamentshaandskrift følger her efter i Afskrift. Det er blevet slemt medtaget af Tidens Tand, og paa det sidste Blad er afrevet et stort Hjørne, ligesom og alle Seglene ere borte.

D. A. anfører Ørnhoveds Hovedgaardstaxt til 16 Tønder, og af et Kort, der er optaget over Ejendommen 1811, ses, at der da endnu var det samme Hartkorn, idet selve Gaarden havde 13 Tdr. 2 Alb., og Abyggerstederne Kvortborg 1 Td. 3 Fdk. 2 Alb., Vester-Bjallerbæk 6 Skp. 1 Fdk., Øster-Bjallerbæk 6 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. og Frøsig 2 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. At disse vare Fæstere, kan sluttes af, at alle de nævnte Ejendomme ere afsatte paa Kortet som hørende til Gaarden. Men af Gaardens Herligheder er nu næppe 5 Tdr. Hartkorn tilbage. Ejendommens Udstrækning i fordums Tid kan let

udfindes; thi paa den ene Side har den grænset til Sindinggaard, paa den anden til de to Sivebækgaarde, der allerede 1489 have været selvstændige, da Ø. Sivebæk nævnes i et Dokument fra dette Aar. Mod Syd har Gaarden været begrænset af Nøvling Aa, og mod Nord af Remmer Ejendom paa den anden Side af Gaardens Eng. Fra Gaarden er Tid efter anden bortsolgt følgende Ejendomme: Lundhus (nu: Lundager), Trindtoftus, Østerager, Kvortborg, Øster- og Vester-Bjallerbæk, Frøsig og Bredengs-Parcellerne, saa den for Tiden begrænses af følgende Ejendomme, naar man begynder ved Nøvling Aa: Lundager, Trindtoftus, Østerager, Kvortborg, Kvortborg Kro, Østerager Hede, Remmer, Frøsig, Skæferigaarden Edlesminde og dens Parceller, Frøsig, Vester- og Øster-Bjallerbæk, Aashjærg Bæk, Øster-Bjallerbæk Eng, Nøvling Aa, Degerholm Bæk.

Det kan her fortjene at fremhæves, hvad Lavhævden af 147? (se Perg.-Afskr.) omtaler. Det er nemlig første Gang, man ved, at Ørnhoved er omtalt. Der har da rimeligvis foruden selve Herregaarden været tre Gaarde og nogle Bol i Ørnhoved, og de samme tre Gaarde og Bol nævnes endnu i Rigens Kanslers Brev af 1523. Man skulde næsten ogsaa antage, at det er de to af disse Gaarde, som Frederik II. tillader Lars Grøn og hans Søskende at beholde, endskjønt det var »frie« Bøndergaarde, og Adelsmænd jo ikke maatte købe og besidde Selvejergods. Lars Grøns Fader, Morten Grøn, ejede nemlig Ørnhoved og *andet Gods*. Det maa sikkert ogsaa have været Herligheden af tidligere Selvejer- eller Krongods i Ørnhoved, som Kongen endnu havde 1598 og da bortbyttede for Halvdelen af Skibild By til Christen Munck, siden der udtrykkelig i Pergamentet staar »Herligheden af Ørnhoved«, og denne Herlighed maa han ved den oven nævnte Tilladelse have forbeholdt sig. Samtidig med Mageskiftet ere da Bøndergaardene og Bolene sikkert blevne lagte ind under Hovedgaarden. Det er da enten en Misforstaaelse af Trap eller et mindre heldigt Udtryk, naar der hos ham staar, at Gaarden »kom til Christen Munk ved et Mageskifte med Kongen«; thi Kronen har vist nok ingen Sinde ejet Herregaarden, og dette maa man dog nærmest slutte af Ordlyden i Traps Bog.

Hvor stort det til den gamle Gaard hørende Bøndergods

har været, kan ingen nu give Oplysning om. En Mand i *Trælund* skal have fortalt, at han har gjort Hove dertil, og der siges, at de to vestligste Gaarde i *Skibild* ligeledes have gjort Hove til Gaarden. Rimeligt er det ogsaa, at den har haft mere Bøndergods i selve Sognet.

Hvad de ældre Ejere angaar, kan jeg ikke oplyse stort mere end det, Pergamentet selv nævner. Af det ses, at Jens Pedersen har ejet Gaarden ved 1470, og da han siger, at Gaarden havde tilhørt hans Fader og Forældre (∴ Forfædre), maa den altsaa have været en gammel Familieejendom. Mette Jeskone maa uden Tvivl have været Jens (ell. Jes) Peder-sens Hustru, der efter Mandens Død endnu ejede en Del af Ejendommen. Denne maa sikkert efter ham være gaaet over til Svigersønnen Lars Nielsen paa Tanderup, siden han bruger det samme Udtryk (»som hans Fader och Foreldre brugit for hannom«), og »Fader« sikkert staar i Betydning for »Svigerfader«. Morten Grøn nævnes som Ejer 1532, og efter ham Lars Grøn, Erik Grøn og Mette Grønsdatter, der sikkert vare hans Børn. 1598 var Christen Munck Gaardens Ejer, og nu var den i længere Tid i denne Families Besiddelse, da den endnu 1655 ejedes af Mogens Munck. 1726 og 27 anføres Jens Poulsen som Ejer. At en Matthias Jacob Lassen ved 1738 skal have ejet Gaarden, kan jeg ikke have nogen Mening om. Forholder det sig rigtig, kan han have været en Broder til Præsten, der fra 1733 til 49 var Otte Lassen. 1751 og 53 nævnes Morten Christensen som Ejer, 1756 og 57 Mons. Anders Rasmussen, og 1760 var Mons. Lavrits Nyboe der. Omkring Aarene 1769—70—71 staar i Kirkebogen hyppig nævnt som Barnefadder en Monsieur Buch paa Tanderup Gaard, men især hans Hustru Madam Buch. Denne Buch, der nævnes Monsieur, maa formentlig have været Ejer, og der er ingen stor Sandsynlighed for, at Tanderup og Ørnhoved ved denne Tid har haft en Fællesejer, især dog fordi Ejeren af Ørnhoved altid skrives *Laust* ell. *Lauritz* (ikke Lars) Nyboe. Desuden nævnes 1804 som Faddere til Sognepræsten Fabricius's Drengbarn »Hr. Buch paa Tanderup og Hr. Nyboe paa Ørnhoved«. Hr. Nyboe's Dødsdag kan ikke opgives; derimod træffes følgende: Tirsdagen den 9de December 1805 blev Madame Elisabeth Nyboe født Lundsgaard paa Ørnhoved begravet 56 Aar gl. 1808 blev

Gaarden overtagen af Jens Christensen, der var gift med L. Nyboes eneste Datter Else. 3die Paaskedag den 24de April 1810 blev Madame Else Christensen født Nyboe fra Ørnhoved begravet gammel 37 Aar. »Hun var sin Faders, den fromme og redelige Hr. Laust Nyboe's eneste Datter, ham i alle Henseender lig og værdig. Hun havde kun været 1½ Aar gift med den hæderlige Hr. Jens Christensen, Ejer af forbemeldte Sædegaard. Hun den gode døde af en meget langvarig Svindsot. Fred og Glæde over denne dydige Sjel.« Han kan huskes endnu af ældre Folk under Navnet »gamle Christensen«. Snart maatte han gaa fra Gaarden og var nu saa arm, at han paa sine gamle Dage blev Svinedriver. Saa kom Seign. Mads Jensen Ramschou, der var haard ved Ejendommen og bortsolgte saaledes de udmærkede Bredengs-Parceller, hvis Tab de senere Ejere have maattet beklage, og den nuværende Ejer udtaler, at hvis han blot havde haft disse Enge, saa kunde det være ham ligegyldigt med de øvrige tabte Jordstykker. Efter Ramschou kom Jochum Christiansen, gift med Ane Kirstine Larsdatter, og deres Svigersøn Jørgen Christian Pedersen, gift med Sidsel Jochumsdatter, der endnu lever, tog imod Gaarden 1838. Han solgte den siden til Etatsraad Fjelstrup, der ejede den i 15 Aar, og af hans Arvinger tilskjødedes den Brødrene Leth 1859. Den nuværende Ejer er den ene af disse Brødre. Det kan altsaa skjønnes, at Gaarden har været i uadeliges Besiddelse i over halvandet Aarhundrede. At Ejerne dog have været ansete for mere end almindelige Bønderfolk, kan ses af Kirkebogen, da Familiernes Medlemmer jævnlig anføres som Faddere til Herredsfogedens, Herredsskriverens og andre ansete Folks Børn. Man finder da ogsaa, at en Jfr. Nyboe paa Ørnhoved 1772 d. 26de Juni blev copuleret til velærv. Hr. Lyngbek. Det er stor Skade, at Kirkebøgerne ikke gaa længere tilbage end til 1750. Da der jævnlig anføres Beboere i Frøsig, Bjallerbæk og Kvortborg, maa disse Fæstesteder i alt Fald have været til siden første Halvdel af forrige Aarh. Christen Frøsig er begravet 1766, 84 Aar gl., Johanne Bjallerbæk 1785, 52 Aar gl., Asser i Frøsig 1785, 82 Aar gl., o. s. v.

Gaardens Bygninger ere nu meget tarvelige og udmærkes sig ikke fra andre Bøndergaardes. Det østre Hus er af

Bindingsværk og bærer Mærke af at være flyttet dertil anden Steds fra. Paa Kortet af 1811 har Gaarden en anden Beliggenhed et lille Stykke nord for den nuværende Gaards, og paa Marken kunne Bygningernes Grunde endnu tydelig ses, ligesom og Møddingstedets langs med det vestre Hus, og Brøndens midt i Gaarden. Den nuværende Ejer har pløjet Lergulve og Stenpikninger op paa Udhusenes Plads. Da Etatsraad Fjelstrup havde vundet en stor Sum i Lotteriet, købte han Gaarden og opbyggede den paany, samt anlagde den store og smukke Have. Det gamle Stuehus har ligget østlig i Gaarden, og Haven øst derfor. Sagnet beretter, at den gamle Gaard skal være opbygget af Kong Kristian den fjerde.

Fra ældre Tid svarer Gaarden en Refusion af 2 Tdr. Rug aarlig til Præsten i Snejbjerg for Vin og Brød til Tjørring Kirke. Den i D. A. omtalte Landstingsdom af 1727 findes indført i Præstens Liber daticus.

Jeg har selv gennemgaaet det 1601 satte Skjel og fundet det i det væsentlige svarende til det nuværende. Yderst mod Nord findes ind til Remmer Agre en lille Bæk (det i Pergamentet omtalte Kast), og paa den anden Side deraf har Ørnhoved endnu et lille Stykke Ejendom. Jeg skal nu forsøge med Læserne at følge det efter Ridemands-toget afsatte Skjel og efterhaanden udfylde, hvad der er revet af Pergamentet. Naar vi da komme over Sigkjær og over et Stykke Hede, have vi en Mose for os, der endnu kaldes Rylemose, og her var det da, den anden trebundne Sten blev sat. Skjellet gennemskærer Mosen, og saa gaa vi op ad Sigkjær Bjærg (Dverkbjærg). Om lidt støde vi paa en Del gamle Vejspor, førende fra Nordøst til Sydvest, og her sattes da den tredje Sten. Paa Bakkens Top staar endnu en stor meget gammel Skjelsten. Paa den modsatte Bakkeskraaning træffe vi et lille Stykke øst for den nuværende Holstebro-Landevej atter paa nogle gamle Vejspor i Lyngen, der gaa i samme Retning. Dette er altsaa Ørre Engvej, som i Kvortborg Hede støder til en paa Kortet af 1811 afsat Engvej, der gaar i Syd og Nord og kaldes Sigkjær Engvej. Denne fører fra Ørnhoved og Sivebæk ud i Sigkjær. Tæt paa den anden Side af Landevejen træffe vi atter Vejspor. Her sattes den sjette Sten. Ganske tæt ved

komme Sporene af den gamle Adelvej, der kan forfølges ind over de dyrkede Agre paa Ørnhoved Mark. Disse Spor falde til Dels sammen med den gamle Holstebro Landevej, men lidt længere til Vest dreje de om ved Tinghøjene og gaa over Aasbjærg Mark ned ad Kvindevad. Tinghøjene kaldes ogsaa Tohøje, og det er da dem, der i de ældre Sandemændsbreve kaldes Thuehoffue (Tvehøje). Kvindevad er det ældgamle Vadested over Nøvling Aa (der ogsaa kaldes Vigs Aa og ved Ørre Kirke forener sig med Løven Aa), og det blev benyttet af Præsten, da Sinding var Hovedsognet, og Nøvling Annexet. Pergamentet har her endnu efter »och« Begyndelsen af et Bogstav, som ikke kan have været andet end O, saa der maa nok have staaet Osbjerrig, og for at faa Pladsen udfyldt tilføjer jeg: »och gaar til Gullestrup, ther satte«. Den ottende trebundne Sten blev sat vesten »for den Runde ved Frøsig«. Det næste Hul udfyldes af »trebundenn Stienn, saa der«. Den niende Sten sattes wid then »weig ther kommer fra Sin«dinggaardt. Denne Vej er endnu kjendelig op ad Firhøjene til, og Manden i Øster-Bjallerbæk fortalte mig, at der havde været en Bro over Bækken, hvilken Bro for Resten ogsaa kunde ses afsat paa Kortet; dernæst, at Vejen vest for Broen strax havde delt sig, saa at den ene Gren havde gaaet til Sindinggaard, og den anden til Kvindevad. Øst for Broen havde Vejen først gaaet om ad V.-Bjallerbæk, dernæst om ad Ø.-Bj. og havde derefter delt sig, saa at den ene Gren var gaaet ned til Ørnhoved, den anden under Navnet Tingvej ad Snejbjærg, hvor Tingstedet i alt Fald var midt i forrige Aarhundrede, da Herredsfogeden Johan Busk boede i Tovstrup (død 1750). Hans Eftermand Lyster boede i Kjær, Herredsskriveren boede ved Snejbjærg Kirke (1733 var Jens Minsted det), og Birkefogeden ligeledes i Sognet (1750 Mons. Stavsholm). Tidligere maa Tingstedet dog have været anden Steds, men hvor det var 1601, kan jeg ikke oplyse, Vejens Retning taler ikke meget for, at det var i Snejbjærg. Snarere var det i Gjellerup Sogn, maaske i dets sydlige Del, der ved Mosedrag og Bække ligger meget afsondret fra Omverdenen. Der blev nemlig indgivet et Andragende fra Erik Quitzow og Erik Rosenkrantz om at faa Tingstedet flyttet, da det nuværende Tingsted ikke var midt i Herredet, og da det undertiden for

Is og Vand var utilgængeligt for deres Fuldmægtige og andre. Der blev da 22de Maj 1646 udfærdiget et Kongebrev til Erik Juel som Lensmand paa Lundenæs, og det gaar ud paa, at da Hammerum Herreds Ting, som fra Arilds Tid havde været i Snejbjærg Sogn, for nogen Tid siden var flyttet til et ubejligt, østligt i Herredet liggende, Sted, hvorhen mange af Herredsfolkene ofte ikke kunde komme for Is og Vand, saa skal Lensmanden lade opkræve 24 uvillige Mænd (»Udsendinge fra hvert Sogn«) for at granske og udfinde et for alle bekvemt Sted ¹⁾. Sandsynligvis er Tingstedet da atter blevet flyttet tilbage til Snejbjærg. 1639 anføres det rigtig nok, at der i Nøvling Sogn mellem Trevad og Østerhoved er en spids Høj, som hedder Tinghøj, og om den staar nogle store Sten. Men det er rimeligst at antage, at denne Høj blot har faaet dette Navn, fordi Tingvejen har gaaet der forbi. I ældgammel Tid har Tinget sikkert været holdt i Hammerum. Hvor det har været i 1601, kan jeg som sagt ikke med Sikkerhed opgive, men vil til Støtte for min Antagelse anføre, at Herredsfoged Jakob Barfoed, hvis Ligsten ligger i Gjellerup Kirkes Gulv, ved den Tid boede i Langlund allersydligst i Sognet. Han havde en Datter Apollonia, der blev gift med Hr. Christen Andersen Sunds, Præst i Sunds og Provst indtil 1670. Paa Kortet af 1811 nævnes den omtalte Tingvej Bjallerbæk Vej, og der er endnu Spor af Broen paa Stedet. Den tiende Sten blev sat paa en Odde, »som skyder ud i samme« Beck. Der gjorde de saa deres Tov.

Den i Sandemandsbrevet af 1507 omtalte Dal østen Tvehøje er den samme, som i Ridemandstoget nævnes Runden ved Frøsig. Lige op til Runden støder en Sandbakke, der ligger i Sinding Sogn og nu kaldes Skydehusbakken, og paa dens Fortsættelse lidt længere oppe ligge de to Kæmpehøje, der kaldes Tinghøjene (ell. Tohøje), hvor den Vej gaar forbi, som paa Kortet kaldes »den gamle Tingvej«. Lidt længere tilvenstre eller i Vest ligge da fire Høje (Firhøjene) paa en anden Bakketop, og der forbi gaar Tingvejen fra Sindinggaard. Bredkjær og Skibild ligge paa den anden Side af Nøvling Aa, saa Aaen gjør Skjel imellem disse Ejendomme

---

¹⁾ Jydske Tegnelser.

og Ørnhoved undtagen paa den lille Strækning Eng, der kaldes Degerholm, og som ogsaa hører til Nøvling, saa Aaen sagtens maa være bleven omlagt i Tidens Løb, da Ridemands-toget ikke taler noget derom.

At jeg under Meddelelsen af disse tarvelige Oplysninger særlig har beskæftiget mig med Ørnhoved, har sin Grund i, at denne Gaard har lidt mest af Tidens Tand, og fordi der om den i det hele haves meget sparsomme Efterretninger. Om Sindinggaard derimod vides en Del mere, og den har indtil nu holdt sig vel ved Magt. Fra dens Tilliggende er kun skilt Aashjærg, Bækhusene og Edlesminde samt Fæsterne i Nyby. D. A. siger, at den i Dokumentet nævnte Jens Mogensen var af Juelernes Slægt og døde 1635. Nu ser man, at han ejede Gaarden 1600. Man skulde for Resten have antaget ham for en Søn af Mogens Hvide, den forrige Ejer. Lars Nielsen var paa Tanderup 1506 og 1523. Hvorledes Forbindelsen har været mellem denne Gaard og Ørnhoved sidst i forrige Aarhundrede, kan jeg ikke se. D. A. siger, at Tanderup 1769 ejedes af Lars Nyboe, og Ørnhoved af Laurits Nyboe. Man skulde nu antage dem for en og samme Person, men dette er ikke Tilfældet, da der i Kirkebogen ved L. Nyboes Navn altid staar »paa Ørnhoved«. En Jfr. Nyboe var gift med Mons. Buch paa Tanderup. Mons. Nyboe paa Ørnhoved fik et Barn Lauritz døbt 1778, og hans Moder (ogsaa paa Ørnhoved) døde 1767, 70 Aar gl.

Hvad Udtrykket »trebunden Sten« angaar, da hidrører dette Navn fra, at der blev sat tre Sten sammen i en Trekant, og dette hentyder vel til, at Skjellet skulde sættes i den treenige Guds Navn. Om saadanne Skjel tales i »Danmarks og Norges frugtbare Herlighed« af Arennt Berntsen. 1656.

Selve det gamle Dokument er skrevet af Iver Juel med egen Haand.

Kristen Munck skal have været gift med Dorthé Rosenkrands, der forhen havde haft Peder Norby til Urup til Ægte. Hun skrev sig dog endnu 1604 til Urup.

Thomas Maltesen Sehested til Tanderup ejede ogsaa Bækmark og døde 1609. Han var gift med Anne Lunge.

Peder Munk til Estvadgaard døde 1623.

Predben Gyldenstjerne var en Søn af Knud Henrik Gyldenstjerne og Jytte Podebusk.

Moritz Stygge var gift med Anne Lykke og døde 1604.

Hr. Niels Jensen i Gjødstrup (Snejbjærg Sogn) døde 1602 og havde været Provst i Herredet i det mindste siden 1584.

Wij Efter^{ne} Peder Munck till Estuadgaard Danmarckis Rigis Marsk och Befallingsmand offuer Westeruigs Closter, Predbenn Gyldenstiernn thill Wosborig, høffuitzmand paa Bøffling, Moritzs Stygge til Holbeckgaard befallingsmandt paa Lundsgaard i Morss, Jens Kaas til Ørredgaard, thiltagen vdi Erlig och welbiurdige mand Woldemar Parssberri till Jernit høffuitzmand paa Skanderborrig hans Stedt, Ifuer Iuell till Villestrup, Lantzsdommer vdi Nør Iutland, och Thamisz Malteszenn till Thanderup, Giør alle witterliggt at Kongl Mays Allis worris Naadigste herre och Konings Befalling Dateritt paa hans Mays Slott Kiøbenhaffn thendt 14 Martij Anno 1601 Er osz til hende kommid Indholdendis efter som ther begiffuer sig nogenn Iringe och thrette Emellum Erlig och welbiurdige mand Jens Mogenszenn till Sindinggaard Kongl Mays *Secreter* paa thend enne, och Christenn Munck till Ørnnhoffdt paa tend Anden siide, Om Marckeskiell som Sandmend vdi Hammerumherrit for nogenn aar siiden, Forleden haffuer Suoridt och giort, Emellum Sindingmarck och Ørnhoedtmarck, huilcke Marckeschiell for^{ne} Jens Mogenszenn Formeener icke Saa Christelligenn, Loughigenn och Retferdeligen At werre Suoridt och giort som thet sig bør, Och efter at the nu Paa beggj Sider haffuer osz thiltagit och thilbetroed, thennom om for^{ne} Marckeschiels thrette at schulle Endtenn till Minde eller Rette Emellum forhandle och Endelligenn Adskillie, Thi beder, Befaller och Fuldmact giffuer hans Maytt osz, Att wij med Allerførste Lejlighet skulle begiffue osz paa Aasterne Omtrettis, Grandsche och Grandgiffuelligenn Forfarre der Om all Leilighedt om samme Marckeschiell findis Saa Retferdelligenn och Christelligen Suorit, och giort at werre, at thett bør wid mact at Bliffue eller icke, 'och ther som der icke Findis ret schill giort at

werre, At wij tha Ride, giøre Och Vduisze et Christeliggt och Retferdiggt Skiell Emellum for^{no} Aasteder, Settendis Stienn och Stabill som thett sig bør, Saa thee Enn gang for alle maa komme ther med thill Ende och bliffue Atschiedt, och huis wij ther Vdindenn, Grandschendis, Forfarrendis, Kiendendis, dømmendis, Eller och for ret Skiell Ridendis, Giørrendis och Wduiszendis worder, At wij thet Clarligenn Vnder worris Signetter, schulle Giffue frann osz beskreffuidt som wij will Antsuarre och werre bekiendt, Och ther som nogenn aff Osz for Louglic Forfalddt schyldt, icke kunde till samme thidt thilstede werre, Tha schulle wij som thilstede kommendis worder, Fuldmact haffue At thagge Andre goede mend vj thet Stedt, och thenne hans Mays befalling Lige-well. Vdenn Widerre Forhalling, Skodtzmaall, eller Vpszettilsze at Fuldgjærre, Effter Som Samme Kongel. Befalling ydermere Formelder, Saa haffue wij nu Samme Aar thend 14 Majj werrit Forsamblit paa for^{no} Aasteder Omtrettis, Saa møtte Iens Mogenszenn och for^{no} Christenn Munck, och bekiende thennom paa beggie Sider med dierris breffue, Som the emod huer Andre vj thend sag haffuer, louglic med worris Steffning Steffnidt At werre, thil thenne thidt for osz paa for^{no} Aasteder at schulle møde, och ther hois berette for^{no} Iens Mogenszenn, at Sandmend for nogenn Rum thid siden schulle haffue Vduist Marckeschiell Emellum Sinddingmarck och Ørnhoedmarck, och ther paa Fremlagde Ett Sandmends breff till Hammerumherritzing Aar 1507 Løffuerdagenn nest efter wor Frue dag, *Wisitationis* Vdgiffuidt, Lydendis at Sandmend Inden hamerum herrit war Inden firre Stocke och kundgiorde dierris thouff som dj war Wpkalditt Emellum Sinddingmarck, och Ørnhoedmarck, Fra en Stien som Sandmend Satte Nør i Sykier, och Saa Sønder thill en anden stienn war welt Vp aff en Pøtt I Gamill thid, och saa Fremdellis till en anden stoer Stienn som och war Vpueltt aff enn Pøtt, och saa Sønder henn till en dall Østenn om Thuehoffue som sandmend satte en Stienn i for^{no} dall, och sønder ned i Bielderbeck thill Møttstrømme, thill Ander marck widtagger, Effter som samme Sandmendsbreff Vdj sig sielffuer wider formelder, Och ter hois berette for^{no} Iens Mogenszen at sandmend Vdj for^{no} herridt, Andit Aar ther efter wid Kyn-dermøse thide schall haffue suorid och giort Marckeschiell

ther Emøllum igienn, Och tha begyndt dierris Marckeschiell igien aff Noer och i Sønder, Hvilke hand Miendte at werre Emod thet første Sandmends thouff och breff, och Emod thet 21 *Capitell* Vdj thend Anden Koning woldemorsz Lougbog, Som icke thillader Sandmend at maa Suerge om Marckeschiell, om Minnde er till, at ther war før Suorrenn om, och nogen Løffuer aff the mend ther Suore Tha schall ther Ey Mierre Omszuergis, Miennendis Samme Sandmends thouff effter slig Leilighed, icke saa Lougligt at werre dreffuidt, Suorit eller giort at [thet] ¹⁾ burde at komme hannom till hinder eller schade Emoed hans Første Sandmends [breff] Vdj nogenn maader, Ther till Suarit for^{ne} Christenn Munck at for^{ne} Ørnho[edt] schulle med Laugheffder werre Induort alle firre wegne till Marckemode, Och ther Paa først Fremlagde en Laugheffd Vdgiffued till Hamerumherritzsting A^{no} 147[.] Køndermøsze Aftenn Formellendes Jens Pederszen ibid. haffuer giort sin Laugheffd med Sin kiønn och Iordeiger mend, och Induort med sin Laugheffd Ørnhoed Som hand Tha Vdj boede, och threy Gaards Eye Vdj Ørnhoed och alle the Boll som Liger [Vdj] Ørnhoedt, som hans Fader och Forælder haffuer brugtt for hannom, Som er med Agger och Eng, Forte och Fegang, Wott och thiuvtt, Firre wegne till Marckemode, [Indtet] Vndtagenn, och Induorde hand thet goeds for Sit goetzs, och hans Søsters rette goetzs [och hans] Søster børnn dierris goetzs, och Vduorde hand alle andre aff Ørnhoed aff thette for^{ne} [goetzs], Ehuo som thet helst er. Endnu Fremlagde en Anden Laugheffd till for^{ne} thing A^o 150[7] *Sabato Proximo Postfestum* Trinitatis, Lydendis Vdj Sin Miening at Lasz Nielsen i Thanderup haffuer med Sin Laugheffd Induordt Ørnhoed med Sin Rette Thilligelse Som tha thillae Agger och Eng, Fegang, Fescheuand, Indtet Vndtagenn Vden saa stor Diell Som Mette Jesz Konne kand thilfindis at haffue med rette. Item ther nest Fremlagde et Sandmends breff thill for^{ne} Hammerumherritzsting Aar 1508 Løffuerdagen nest effter wor Fruedag, *Purificationis* Vdgiffuidt, Som formelder for^{ne} Sandmendt paa for^{ne} Aasteder nu

---

¹⁾ Alle skarpe Klamre her i Afskriften betegne, hvad der enten er revet af eller ulæseligt i Haandskriftet, og som altsaa ved Gising er udfyldt af mig.

Omtrent at skulle giort dierris thouff paa thend wester Siide Vp ad Aaenn Adt Mitstrømme, Saa Vp at Bielderbeck at Mitstrømme, Saa till en Stienn som the Satte I en grønn dall Sonden Adillweig Østenn Thuehoffue, Saa Nør fra thend Stienn till En stoer Stienn Som war Velt aff en Pøtt, Item fra thend Stienn och thill en Stien welt aff en Pøtt, Item till en anden Stienn Som dj Satte Sonden for Sikier. Ther hois Berette for^{no} Christenn Munck at for^{no} Lasz Nielsenn, efter for^{no} Iens Pederszens Laugheffd skulle werre thildømppt aff wiburig Lantzsting, at Nyde, brugge och beholde for^{no} Ørnhoed med all Sin Rette thilligelse, Saa Lengj for^{no} hans Laugheffdt er wed mact, huilckenn for^{no} Lantzstingsdom Saa well som for^{no} Iens Pederszens Laugheffd, skulle med Rigens Stadfestilsze werre Stadfest. Och ther paa Fremlagde enn Rigens Stadfestilsze paa Pergamentt, Paa Linduid Christi Legemsdag A^{no} 1523. Aff Sallig Affgangne Iørgenn Marszuinn, tha Rigens Cantzeler Vdgiffuidt, Som Formelder Lasz Nielszens bud aff Thanderup at haffue hafft for^{no} Laugheffdt for ham Lydendis paa for^{no} Ørnhoedt och threy Gaards eye i Ørnhoed, och alle the Boll Som Liger Ørnhoedt, Som hans Fader och Foreldre brugit for hannom, Som er Agger, Engh, forte, Fegang, wott och thiuvt, firre wegne till Marckmode, Indtet Vndertagidt, Item et dombreff af wiburig Lantzsting som Forbemelt er. huilcke breffue hand haffuer Stadfest, Fuldbør och wid dierris Fulde mact dømptt, wid alle Ord och *Articuler* som the Indholder, Forbiudendis alle Ehuo the helst ere eller Werre kunde for^{no} Lasz Nielszenn eller hans Arffuinger paa for^{no} Goetzs Ørnhoedt, Saa megit Iesz Pederszenn haffuer Induordt med Laugheffd, at hindre, Forfang at giarre, Vforrette, eller Sig med at beuarre Imod Dierres minde i nogen maade Saa lengj Nogen kommer med Bedre Benisznig: Item Endnu Fremlagde en Anden Laugheffdt Thill for^{no} thing Anno 1532. Løffuerdagen nest Effter Guds Legums dag Vdgiff[uit]t Formellendis Morthen Grønn i Ørnhoed Eblantt Andit Goetzs ochsaa at haffue Induordt Ørnhoedt baade Øde och bøgitt, Alle Firre wegne till Marckmode Med all hindis Rette thilligelse, husz och Iord, Ager och Eng, Forte, fegang, Feschewand, wott och thiuvtt Som tha thillaae, och thill haffuer werrid brugtt aff gammill thidt och Ariltzs thidt, Indtet Vndtageann i nogen

maader, Effter som Samme Rigens Stadfestilsze efter Sinn Wanlig thenor och Still, Desligeste for^{ne} Laugheffder, och Sandmends breff, Vdj thennom Sielffuer ydermerre formelder och Indholder: Endt nu Fremlagde enn Andenn Sandmends breff, Som dog icke Lyder paa the Steder som nu Omtrettis Emellum Sinddingmarck och Ørnhoedtmarck, Men paa andre Aasteder emellum Ørnhoedtmarck och Skiuildmarck, Och Emellum Ørnhoedtmarck och Brekiermarck, Som thend wider formelder. Item Ett hoglofflig Salig Koning Fredericks thilladilsze breff Som hand haffuer thillatt Lasz Grønn, Erick grønn, och dierris Søster Mette Grønsdatter, at beholde thou Frij Bønder gaarde ther i Hamerum-herid; Item En Pergamends Grandskning Om en Grøfft emellum Rimmer och Ørnhoedt, Item en Papirs Grandschning Och Forligelszemaall Emellum her Niels Jenszen i Giødstrup Prouist i hamerum-herit Om nogen Pløyning och thorffuegrøfft, Som dj Mend i wester Syffuebeck haffde Aard och Graffuidt, som Christen Munck formiendte offuer Marckeschiell Vdj Ørnhoffd marck at schulle haffue werreit Pløigit och Graffuidt; Item Kongel. Mays. wor Allernaadigste herris Magscheyffte breff, Paa herligheden aff for^{ne} Ørnhoedt. Huilcke Siste Fem breffue Indtet kommer hoffuidsagen wid eller kand werre Om Samme Marckeschiell at Forstaa i nogen Maader. Och miendte for^{ne} Christenn Munck met for^{ne} Laugheffder, Sandmends breff och Rigens Stadfestilsze och breffue At haffue beuist Samme Sandmends thouff Ret at schulle findis, och samme Eigendom hannom effter at schulle følge, Och miendte for^{ne} Iens Mogenszen icke [at] schulle beuisze, At haffue ther paa Giffuit nogen Klagge eller kierre, eller ha[nnom] samme Eigendom at haffue effterfuldt, och ther hois Fremlagde en wtløfftige beretning Som dog er Hoffuidmieningen aff, Paa huis som her er Inddragit, Som bleff Paaschreffuidt, Samme dag for os Paa Aastederne at werre Lest: Huortill for^{ne} Iens Mogenszen Suarede at hans Foreldre och handt Stetzszze haffuer Effterfuldt dierris Thorffuegrøfft och Fædrefft Vdj for^{ne} Eigendom och hiede Vdenn All Anklage och Paakierre, Før end i Fior at huis thorffue hand lod ther Wdinden skierre och Bleff satt i Stacke, The bleff hannom Affbrendt, Huilket hand Miendte Sig Nocksum at will haffue beuist ther som hand icke haffde Bleffuidt dømytt fra hans windiszbiurd och

Kundschaß om for^{ne} Gierning och Eigendom. Thill dj Laugheffder Suarit hand, At thee icke Liude sted fraa sted Emellum Sindding marck och Ørnhoed marck, Men Alienne all firre wegne till Marckemode, och Miendte thett Ret Marckemode war, Som kunde kiendis for ret Marckeschiell ther Emellum at Vere, thill for^{ne} Sandmendsbreff Formiendte hand sig Nocksum thilforne at haffue Suarit, Och huad thend Stadfestilsze Sig belanger, Miendte hand thet icke at werre Vden en Begøndilsze till Laasz, Som icke war fuldkomidt, Thill med Miendte hand icke heller Samme Sandmends breff eller thouff ther Vdindenn at werre benefnett eller Indtførtt, och ther for icke Kunde Forstaaes thend ther med i nogen maader at werre Stadfest, Menn ther Vdj Alienne at werre Indført Iens Pederszens Laugheffdt, Som icke Formelder Vdenn Alienne, alle firre wegne till Marckemode, Och en Lantzstingsdom som Skulle werre Dømytt till wiburig Lantzsting, Som dog icke wid Sin Datum ther Vdj at werre Indført, Som Alienne Lyder effter for^{ne} Laugheffds Indhold, och Miendte effter Slig Leilighed, At for^{ne} Laugheffders Stadfestilsze icke kunde Forhindre at ther Io Motte Kiendis om for^{ne} Sandmends breff och thouff, huis ret kunde findis, Och ther hois Osz Antuordit et worris Allernaadigste herris och Konings breff och mesiue, till os Vdschreffuidt Paa hans Mays Slott Kiøbenhaffn Anno 1601. thendt 5 Aprilis, med hans Mays egen hand Vnderskreffuidt och *Secret Forszeiglet*, Formellendis at effter som hans Mays befalling till osz er Vdgangit, thend Marckeschiels thrette Anlangendis emellum For^{ne} Iens Mogenszenn paa thend enne och for^{ne} Christen Munck paa thend anden Siide, och for^{ne} Iens Mogenszen Formener at for^{ne} Christenn Munck schulle haffue nogenn gamble Stadfestilszer paa Laugheffder och Sandmends breffue, Dombreffue och Andre breffue, och aff thennom Som Ørnhoed haffuer bezidit kand werre Forhuerffuidt, Loetzeigerne som Paastøder Vaffuist, huilke kunde Forhindre Osz at ride och giørre Marckeschiell, Før end ther paa bleff kiendt och Dømytt, Tha effterdj ther begiffuer szig thrette om ret Marckeschiell Emellum Aastederne, och huor som icke er ret och Christelligtt Marckeschell giort, Ther bør att Giørris ret Marckeschiell, Tha formeener hand at slig breffue som Loetzeigerne Vaffuist kand werre Forhuerffuid, icke bør at For-

hindre ret Marckeschiell at giøris huor ther findis bringe och thrette om Marckeschiell. Thi beder hans Maytt Osz och wille, at naar wij kommer paa Aasterderne, wij ther med flyd forfarre, huad for Breffue for Osz Fremberris Vdj rette, Och ter som thet befindis, Saadan breffue Att Werre, som icke er Vden Stadfestilsze och Dombreffue till Laasz, Och Laaszen dog icke slet met Alle Fulddreffuidt till ende som det sig Bør, Eller och om Befindis slig Breffue [at werre] Som icke bør at Forhindre Ret Marckeschiell, Wij tha for^{no} breffue Aldiellis Wanse[t] dog Ligeuall efter høyste Hans Mays befalling Kiender och dømmer om samme Marckeschiell er Ret och Christellig eller icke, Och Siden ride och giørre ret Marckeschiell Emellum Aasterderne Som det Sig bør, Forwden all Skudsmaall eller forhalling, Saa the ther med kand komme thilende, Effter som samme Mesiue och skriffuilsze, desz Leilighedt ydermere Formelder, Indholder och Medføer. Och efter slig Leilighed nu Som thilforne Satte for^{no} Iens Mogenszen well Vdj alle Rette, om for^{no} Sandmends thouff, Breff och Eed, Som for^{no} Christenn Munck haffde i Rette baaridt och Paastandit, Som fandis at werre Suorit och giort Fast et Aar Sidenn for^{no} Iens Mogenszens breff War Suorit och giort, och Vdgiffuidt thill Thingj, Som hand formiendte at werre Emod hans thet første Sandmends breff, Som war Vdtræckeligen Emod Lougenn Som forbemelt er, Io icke bør Macteløsz at werre, Och icke at komme ham Paa for^{no} Eigendom till hinder eller schade i nogen maader, Med Flierre Ord och thalle thennom ther om Emellum Forløb. Tha efter at wij beggie Sandmends Breffuene, Som the paa beggj Sider bar for osz Vdj Rette, Med for^{no} beggj Eigendommene, och Aasterderne, Grandgiffueligen haffuer grandsket, Forfarit och Offuerueigitt, Tha befunde wij at Samme Sandmends breffue paa nogen aff thee Aasterder the Omformelte, icke at komme Offuerensz, Ey heller Eigendommene eller Aasterderne med Stienn och Stabill som thet szig haffde Burtt efter Sandmends breffuenis Indhold ther Samestetz at werre Saa kiendelligen Affmerct, At man Nocksum kunde Sig ter efter Forholde och wiide at rette, Och ther for saa witt Samme Sandmends breffue Paa the Aasterder Som nu Omtrettis Omformelder, haffuer wij ieke Kunde kiendt thet paa thee Aasterder, Saa Nockszum at

werre, Som thet Sig burde, Och ther for efftir hogstbemelte, Kongel Mays befalling paa Effter^{no} Aasteder haffuer Sat Stien och Stabill Och kiendt for ret Marckeschiell Emellum for^{no} Sinddingmarck, och Ørnhoedtmarck Och Først Sonden Suduest for enden aff thend kast Som gaar Igiemill Sikier, [som] dj begie effter dierres Sandmends breffue Kiendis for Ret schiell Emellum beggie [Gaardis] Engie [thert] satte wij the første threbunden Stien, med Kuoh och Flindt Vnder, Saa ther fra Ret i Sudsuduest offuer en M[osze], ther Satte wij the Anden threbunden Stien, Saa ther fra och i Suduest, Offuer en weig op ad Backenn paa Siden aff Sikier Bierre, ther Satte Wij the tredje threbunden Stien, Saa ther fra och i Suduest, Offuen, paa Sikier Bierre, ther Satte wij thendt Fierde threbunden Stien, Saa ther fra och i Suduest Offuer Øridt Eingweig, ther Satte wij thee Femfte threbunden Stien, Saa ther fra Frembedre i Suduest Offuer enn Andenn weig, ther Satte wij Siette threbunden stien, Saa ther Fra och Westsuduest Wid thend Adellweig, Som kommer fra Quinduaad och [Osbierrig och gaar till Gullestorp ther satte] wij thee Syffuinde threbunden Stien, Saa ther fra och westen [for den Runde vid Frøsig] som løber neder i Bielderbecken, ther satte wij the Ottende [threbundenn Stien, saa der] fra och ret neder wester med Samme Runde, Nordoust wid then [weig som kommer fra Sin]dinggaardt och Løber till Hammerumherritzsting, ther Satte wij the [niende threbundenn] Stien, Saa Fremdiellis wester paa Bielderbeck neder ad, Paa enn Odde [som skyder ud i samme] Beck, ther satte wij the thiende threbunden Stien, Och ther sammestetz [giorde wi woress] thouff, Saa Bielderbeckenn ret neder ad till Møtstrømme i Nøffling Aae, Ther [Kiendte wij] thett for ret schiell paa beggj Sider Effter beggj dierris Sandmends Breffue mit [neder ad] Bielderbeck neder i Nøffling Aae till Møtstrømme. Huilcke Stienne sted fra Sted Wij [vd]wiste och haffuer Kiendt for ret Marckeschiell Emellum Sinddingmarck paa thend Ene [Side] Och Ørnhoedmarck paa thend Andenn Siide, Sinddinggaardsmarck paa thendt Nordre och Norduest Side, och Ørnhoedsmarck paa thend Sønder och Sudoust Side. Att [Wij] Slightt haffuer Vduist, Kiendt, Reidet, Affmerct och Afsagtt for ret Skiell at werre Emellum

for^{ne} Marcker effter som for^{uit} Staar, Desz till ydermerre
windisbyrd haffuer wij hengtt worris Signetter her nedenn
forre, och med egenn hender Vnderskreffuit.

Actum paa Marckenn Aar och dag Som Forskreffuidt.

<i>Peder munck</i>	<i>Preben Gyllenstiern</i>	<i>Moritzs Stygge</i>
egenn handtt	med egen hand	Eg. hanndt

Ifuer Jull
Egenn handt

Tamis Maltiszen
Egen hand

Udskrift:

. . . . . heridtz ting
10 Nouembris . .
A . . . . .